

Михайліченко Т.М.

студентка,

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова

МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ ТЕХНІКОЮ НЕТКАНОГО ГОБЕЛЕНА НА ЗАНЯТТЯХ У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мистецтво гобелена у своєму розвитку пройшло складний шлях: від класичного площинного до фактурно-рельєфного і, нарешті, до самостійного текстильного, створення якого пов'язане з одночасним використанням прийомів ткацтва, скульптури та живопису. В останні десятиліття з'явилися нові текстильні прийоми та матеріали, змінилася техніка ручного ткацтва, що дозволяє вийти за рамки традиційного гобелена. Сьогодні поширення набув такий напрямок в мистецтві текстилю як нетканий гобелен – це спрощений швидкий спосіб створення виробу, який зовні здається витканим.

Актуальність теми пов'язана з недостатньою розробленістю цього напрямку декоративно-прикладного мистецтва, що зумовлює необхідність вивчення студентами такої дисципліни як нетканий гобелен. В ході її вивчення студенти опановують комплекс теоретичних знань і практичних навичок та вміння застосовувати їх в подальшій педагогічній і творчій діяльності. Курс має значний потенціал для студентів з точки зору самопізнання і розкриття власних творчих можливостей.

Проблематику пошуку та освоєння нових текстильних прийомів і технік можна активно дослідити на прикладі робіт провідних майстрів А. Петрицького, М. Дерегуса, Д. Шавикіна, В. Касіяна, Н. Вовк, Т. Іваницької, О. Прокопенко, В. Федька, М. Біласа, Л. Гоголь, Г. Себлій та інших. Проаналізувавши останню працю М. Біласа [1] виявлено, що науковцем було проведено низку досліджень з питань ознайомлення зі зображально-виразними засобами гобелена і процесом його виготовлення, розвитком технічних вмінь і навичок, володіння різними образотворчими прийомами та засобами. формування художнього смаку та розвитку творчої особистості.

Метою статті є ознайомлення з методикою оволодіння техніки нетканого гобелена на заняттях у закладах художньої вищої освіти.

Техніка виготовлення нетканих гобеленів дозволяє створювати оригінальні твори декоративно-прикладного мистецтва незвичайної динамічності та краси. Саме тому для отримання бажаного результату так важливо дотримуватися певної методики навчання нетканого гобелена.

З метою вивчення нетканого гобелена пропонуються наступні форми організації навчання: практичні заняття і самостійна робота студентів. Під час вивчення цього курсу викладач, викладаючи матеріал, знайомить студентів з основними положеннями, що стосуються природи, специфіки, історії, технологічних особливостей, прийомів і методів нетканого гобелена.

Теоретичний матеріал викладач супроводжує показом курсових і дипломних проєктів з методичного фонду кафедри, зразків, виконаних у матеріалі в різних техніках. При цьому аналізуються технологічні особливості кожної техніки, композиційне рішення теми, трактування образотворчого мотиву і відповідність обраної структури. Це дає можливість познайомити студентів з різними формами стилізації, прийомів і методів, що застосовуються в нетканому гобелені та навчитися використовувати їх при виконанні практичних завдань.

Кожне практичне заняття починається з вивчення теоретичного й ілюстративного матеріалу. Це необхідно студенту не тільки для того, щоби знати досягнення в цій галузі, а й для пошуку власного рішення і його теоретичного обґрунтування.

Робота студента над виконанням практичних завдань у матеріалі (це робота, в першу чергу, над композицією) починається з перегляду наявного у нього підготовленого матеріалу: копій гобеленів, етюдів природи, замальовок предметів народної творчості, рослинних мотивів тощо. Від їх кількості, якості виконання та емоційної насиченості залежить готовність студента до виконання завдань. Для успішної роботи студентам, на слушне переконання І. Дворкіної [2, с. 98], необхідно познайомитися з досвідом килимів і гобеленів різних часів і народів, знати сучасний і перспективний напрямок розвитку художньо-колеристичного оформлення виробів.

Пошук образотворчого мотиву, який буде покладено в основу композиції, ведеться студентами в основному в позаурочний час.

На заняттях аналізуються замальовки, обговорюються можливості їх використання в створенні композиції нетканого гобелена.

Студент повинен представити не менше 5-6 ескізів, виконаних в ахроматичній гамі з різним рішенням теми. Після обговорення викладач затверджує найбільш вдалий варіант, і студент приступає до пошуку колірного рішення теми. У роботах М. Біласа «Весільні ворота», «Куми» виразно прослідковується гармонійне поєднання кольорів, а в гобелені «Лісова пісня» майстерно створена композиція, що допомагає уявити себе на тій галявині, де Лукаш грає на сопілці нам з Мавкою. Також можна прослідкувати цікаві колористичні та композиційні рішення в роботах Л. Жоголь «Пора, брат, пора», «Тиша», Н. Шапран, О. Пащенко, О. Кульчицької та ін.

Для отримання результату перед початком пошуку ескізного вирішення студенту пропонується спочатку усвідомити, для яких конкретних цілей буде використаний майбутній гобелен, тому що особливість гобелена полягає насамперед у підвищеній експресії фактури, виявленні краси, структури й форми та її взаємозв'язку з оточенням.

За характером застосовуваних образотворчих мотивів композиції можна розділити на лінійні, рослинно-орнаментальні, комбіновані, в яких поєднуються рослинний і геометричний орнамент, тематичні, емблематичного, знакові, сюжетні, фігуративні. Підбираючи ілюстративний матеріал для створення тематичних, сюжетних чи фігуративних композицій, студент, як зазначає Кобанова Л. [3, с. 155–158], повинен чітко уявити собі, наскільки вони відповідають темі за своїм змістом та наскільки можуть бути використані для створення гобелена відповідної (щільні або легкої основи) фактури за можливостями декоративного узагальнення.

Після того, як колірне рішення буде знайдено, починається робота над картоном (шаблоном або технічним малюнком), який виконується в натуральну величину майбутнього виробу.

Вибір техніки нетканого гобелена студент здійснює за погодженням з викладачем, щоби знайдений колористичний лад композиції не втратив свого звучання, а підкреслив художньо-емоційну виразність. У процесі вивчення програми студенти виконують зразки кожного виду технік нетканого гобелена, знайомляться зі специфікою кожного технологічного прийому.

Виконуючи ці завдання, студенти розвивають свою фантазію і перетворюють досвід роботи з технікою нетканого гобелена на той, що знадобиться їм надалі при виконанні творчої роботи. Викладач своїми порадами допомагає студентам знайти найбільш правильне рішення, яке відповідає всім сучасним і технологічним вимогам.

Перед виконання творчої роботи викладач інформує про специфіку роботи з матеріалом, технологічні особливості та обов'язково ознайомлює з технікою безпеки при роботі з голкою. Під час виконання першої роботи проводить майстер-клас, щоб показати всі технічні особливості притаманні нетканому гобелену. Після засвоєння усіх тонкощів, під пильним контролем, студенти можуть приступати до виготовлення власних нетканих гобеленів.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що використання пропонованої методики має стати підґрунтям для створення умов активізації творчого потенціалу особистості студента та його реалізації в процесі діяльності. У ході оволодіння технікою нетканого гобелена студент не тільки опановує нові методи та прийоми прикладної творчості, а й розвиває художнє мислення, креативність і фаховий досвід майбутнього митця.

Список використаних джерел:

1. Бутник-Сіверський Б.С. Михайло Білас. Альбом. Київ : Мистецтво, 1972. 125 с.
2. Дворкина И. Гобелен за десять вечеров. Москва : Культура и традиции, 1998. 184 с.
3. Кобанова Л. Гобелен. Килими: у великій ілюстрованій енциклопедії старовини. Прага : Новий світ, 1980. 279 с.
4. Полонский В.П. Сознание и творчество. Ленинград : Советский писатель, 1934. 211 с.